

จิตผู้ให้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรมวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ภาวนา”

กราบหลวงพ่อก่อน ผมพึ่งเทศน์หลวงพ่อก่อนแล้วทำความเข้าใจให้มันลงดีมาก พอหลวงพ่อก่อนเทศน์จบสักชั่วโมงกว่าๆ ผมก็มาเกาะพุทโธต่อเลย ทำอย่างนี้ไปสักพักจนมันเข้ามาเรื่อยๆ พุทโธนี้มันชัดเข้ามาเรื่อยๆ มันแฉลบไปเห็นนิมิตบ้างแต่ไม่สนใจ จดจ่ออยู่กับพุทโธอย่างเดียวจนรู้สึกกว่าพุทโธมันเข้ามาจนตัวแข็งไปเลย

จากตอนแรกร่างกายรู้สึกว่าร้อน เพราะห่มผ้าห่มด้วย แต่กลับเย็นจนรู้ได้ชัดเจน พอรู้อย่างนี้แล้วผมก็พุทโธอยู่สักพักก็น้อมจิตเข้ามาดูร่างกายของตัวเองในท่านั่งสมาธิ มันเห็นร่างกายนี้มันอยู่ แต่พอจะให้ดูลึกเข้าไปข้างในส่วกลางอก ส่วท้องนั้นมันโล่งหมด มองไม่เห็นอะไรเลย แต่มันก็ยังเห็นเป็นร่างกายที่มันสมาธิ ดูได้แค่แป๊บเดียวเท่านั้น เพราะรู้สึกว่าถ้าดูต่อเนื่องมันไม่ใช่แล้ว ต้องกลับมาพุทโธเลย พอกลับมาพุทโธเท่านั้นแหละ สักพักหนึ่งกว่าจิตจะสงบ รู้สึกเหมือนมันใช้พลังงานไปเยอะทั้งๆ ที่แค่เห็นแป๊บเดียว

ทำอยู่แบบนี้ได้ ๒ ชม แล้วอีกชมทำความเข้าใจใหม่อีกครั้ง คราวนี้จะพาไปหาเวทนาอีกแล้ว รอบนี้รู้เลยว่าไม่ใช่แน่ สมาธิไม่พอ มันมีสมุทัยแน่ เพราะจำได้ที่หลวงพ่อก่อนเทศน์ ตรงหลวงพ่อก่อนเตือน หลวงพ่อบอก เวลาทำความเข้าใจแล้วสักพักจะได้ยินเสียงหลวงพ่อก่อนมาบอกตลอดว่า ‘อย่าทิ้งพุทโธ’ ดังมาก มาเตือนตลอดเลยครับ จำได้แม่นเลย

เลยพุทโธสักพักก็ค่อยๆ ถอนออกจากสมาธิ พอถอนออกจากสมาธิเท่านั้น ปวดไปหมดเลยทั้งตัว กว่าที่จะลุกขึ้นได้ พอตอนนั่งสมาธิแทบไม่รู้สึกรู้สึอะไรเลย นั่ง ๒-๓ ชั่วโมงนั่งได้ แต่พอออกจากสมาธิเท่านั้นปวดไปหมดเลย กราบขอบพระคุณหลวงพ่อก่อนเป็นอย่างสูงครับ

ตอบ : อันนี้พูดถึงนั่งสมาธิฯ ไซ้ใหม่ คำว่า “นั่งสมาธิ” เราก็พุทโธของเรา เราพุทโธของเรา อย่าไปสนใจว่าจะไปรู้จะไปเห็นอะไร

แล้วคำถามถามมาเยอะมาก ถามมาเยอะมากมันก็หลากหลาย คำว่า “หลากหลาย” ก่อนที่ปฏิบัติโดยจุดยืน โดยจุดยืนของคน คนที่ปฏิบัติแล้วอยากจะได้มรรคได้ผล อยากจะได้มรรคได้ผลแล้ว เวลาปฏิบัติไปแล้วไปรู้นิมิตไปเห็นนิมิต ไหลตามมันไป ก็คิดวามันเป็นความรู้ มันเป็นผลของการปฏิบัติ เวลานั้นเป็นผลของการปฏิบัติมันเป็นสมุทัย มันเหมือนคนนั่งแล้วนั่งคิณังจินตนาการไป

นั่งคิด คำว่า “นั่งคิด” นั่งคิดคือคนเรามีความคิดอยู่แล้วมันก็คิดของมันไปได้ แต่เวลานั่งภาวนาฯ ไป มันไปเห็นนิมิต ไปเห็นต่างๆ มันก็กิเลสปรุงแต่งให้นั่นแหละ กิเลสมันปรุงมันแต่งให้ดู

ยิ่งเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกจะเห็นเทวดาเห็นเปรต เห็นผี มันก็ปรุงมันก็แต่งมาให้ดูให้เห็น พอแต่งมาให้ดูให้เห็นแล้วเราก็สำคัญว่าเรารู้เราเห็น เรารู้เราเห็นไปแล้ว แล้วเห็นแล้วมันก็มีทุกข์ความยาก เพราะมันเห็นเปรตเห็นผีเห็นเทวดามันก็มีความสุขมันก็มีความสุขของมัน

เราประพฤติปฏิบัติเราอยากจะทำกิเลส เราอยากจะเป็นคนที่มีความผาสุกในหัวใจ ถ้ามีความผาสุกในหัวใจ แต่เราไม่เข้าใจใจ พอเราไม่เข้าใจ เรานั่งสมาธิไปแล้วเราไปรู้ไปเห็นอะไรเราก็คิดวามันเป็นผลของการปฏิบัติ

แต่เวลาหลวงปู่ดูลย์ท่านสอนใจ เห็นจริงๆ ใหม่ ไซ้ เห็นจริงๆ แต่สิ่งนั้นไม่จริง สิ่งนั้นไม่จริง

เห็นจริงๆ สิ เพราะเราปฏิบัติไปแล้วจิตมันรู้มันเห็นจิตเข้าใจ มันเห็นนะมันเห็นจริงๆ แต่มันเห็นโดยกิเลสมันปรุงมันแต่ง กิเลสมันหลอกมันหลอน กิเลสมันปลิ้นมันปลี่ยน

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนในการประพฤติปฏิบัติ ทำความสงบของใจเข้ามา ก่อน ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน

เราพยายามทำความสงบของใจ พุทโธๆ ไปจนมันเป็นจิตมันเป็นนิสัย มันเป็นจิตนิสัย มันสงบระงับเข้ามามันจะมีความสุขของมัน

แล้วเวลาชีวิตโดยปกติถ้าเป็นพระ เป็นพระก็มีข้อวัตรปฏิบัติ เขาก็พยายามอยู่กับสติ อยู่กับสมาธิ เวลาอยู่กับสติ พยายามทำความสงบ พยายามระลึกรู้ คือไม่ให้ใจมันเร่ร่อน ไม่ให้ใจมันเผลอออกไป นี่ถ้าพระปฏิบัตินะ เขาอยู่กับพุทโธทั้งวันทั้งคืน อยู่ตลอดเวลา พุทโธๆ ใจ

หลวงตาท่านสอน เหมือนวัว วัวเราผูกไว้ที่หลักไว้ เราให้มันกินหญ้า เราผูกไว้มันก็อยู่ตรงนั้นนะ ถึงเวลาเราจะใช้งานมัน เราจะเอามันเข้าคอกเราก็ไปปลดเชือกจากเสาที่เราตอกไว้ เราก็เอากลับเข้าคอกเราได้ แต่ถ้ามันวิ่งปล่อยๆ ทางภาคอีสานเขาเลี้ยงในป่า เขาปล่อยป่าเวลาจะไปหามา ทั้งวันหาหัวของตัวไม่เจอ

นี่ก็เหมือนกัน พุทโธๆ ทั้งวันๆ เหมือนเราผูกหัวใจเราไว้ เราผูกหัวใจเราไว้ นี่การประพฤติปฏิบัติเขาผูกหัวใจเราไว้กับพุทธานุสติไม่ให้มันเผลอ ไม่ให้มันคิดนอกเรื่องนอกราวเวลาคนที่ปฏิบัติใจ เขาถึงกำหนดพุทโธตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ทำอย่างนั้นจริงๆ หรือ ทำอย่างนั้นจริงๆ หรือ

เขาทำกันจริงๆ สมณะทางกว้างขวางไป ทางของสมณะคือปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมง ทางของฆราวาสเป็นทางที่คับแคบ คับแคบเพราะเราต้องทำหน้าที่การงานของเรา ภาวนาได้ก็ตอนตื่นนอนกับก่อนนอน นอกนั้นก็ทำงาน เว้นไว้แต่วันไหนมีเวลาว่างก็จะมาปฏิบัติ เห็นไหม เราต้องพยายามกำหนดเวลา เราต้องพยายามหาเวลาในการปฏิบัติ

เวลามาวชเป็นพระๆ พอบวชเป็นพระขึ้นมาเป็นพระปฏิบัติด้วย อยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านคุ้มครองดูแลโดยที่ท่านเป็นหัวรถจักร หัวรถจักรนะ จะฆราวาส จะมีหน้าที่การงานอย่างไรท่านรับผิดชอบไป

แล้วถ้าพระที่ปฏิบัติ ครูบาอาจารย์เวลาเรื่องหน้าที่การงานท่านจะให้มันน้อยที่สุด แล้วถ้ามีก็มีเป็นข้อวัตรปฏิบัติ กวาดลานวัดพร้อมกัน ทำข้อวัตรพร้อมกัน ทำทุกอย่างพร้อมกัน เสร็จแล้วก็แยกย้ายปฏิบัติ ไม่ให้กระทบไม่ให้กระเทือนกัน นี่พูดถึงว่าเวลาพระปฏิบัติ

ฉะนั้น เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติเรากำหนดของเรา พยายามทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับ สงบระงับเข้ามาแล้วให้มันอยู่กับความสงบเล็กน้อย ก็ให้เป็นบาทเป็นฐาน แล้วให้มันเจริญงอกงามขึ้นไป ถ้าจะไปรู้ไปเห็นสิ่งใด ตั๊ดๆๆ ไม่ไปสนใจมัน เพราะอะไร

เพราะกิเลสมันปรุงมันแต่ง เพราะความชอบของคนมันปรุงมันแต่ง จิตนิสัยของคนมันปรุงมันแต่ง ใจชี้โลภณะมันก็อยากได้ออยากดีอยากเป็น ใจชี้หลงมันก็หลงว่าภาวนาแล้วมันจะได้ๆ ใจชี้โกรธมันก็โกรธทั้งวันทั้งคืน โกรธทุกเรื่องโกรธทุกอย่างที่มันขวางหน้า นี่มันเป็นนิสัย

พอเป็นนิสัยมันธาตุแท้ พอธาตุแท้อย่างนี้ นี่เป็นภาวนาใหม่

ภาวนา แต่ภาวนาลุยไฟงู ลุยไฟความโกรธ ลุยไฟความโลภ ลุยไฟความหลงใจ ภาวนาแบบลุยไฟงู

แต่ถ้าเราพุทโธๆ ของเราไปนะ เราไม่ลุยไฟ เราอยู่กับพระพุทธรูป เราอยู่กับพุทธานุสติ พุทโธของเรา พุทโธของเราให้มันสงบระงับเข้ามา ให้มันมีธรรมโอสธให้มีความชุ่มเย็นของมัน เราไม่มียากลุยไฟงู

แต่เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็อยากได้มรรคได้ผล ลุยไฟเข้าไปยังไม่รู้ว่าลุยไฟนะ ลุยไฟเข้าไปแล้วว่า “นี่เป็นปฏิบัตินะ ปฏิบัติแล้วมันทุกข์นะ” ก็ทุกข์อยู่นั่นแหละ

แต่เวลาครูบาอาจารย์เรานะ มันจะทุกข์มากทุกข์น้อยแค่ไหนมันเป็นกรรมของสัตว์ สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติของเรา พุทโธของเราไปเรื่อยๆ นี่ทำความเข้าใจเข้ามาก่อนใจ มันเป็นสมถกรรมฐาน แล้วถ้ามันรู้มันเห็นขึ้นไปมันเป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง

ถ้ามันรู้มันเห็น ทีแรกมันรู้มันเห็น เห็นจริงไหม จริง แต่ความเห็นนั้นไม่จริง มันไม่จริงหรอก มันไม่จริงหรอก มันก็เห็นเหมือนเรานี่ ตาเราเห็นอะไรเราก็เห็น แต่ตาเห็นมันก็เห็นโดยสถานะของความเป็นมนุษย์มีตาใจ มีสัมผัสใจ ก็รู้ก็เห็นไปนั่นแหละ รู้เห็นถ้ามันดีมันชอบใจมันก็ดีใจ ถ้ามันไม่ชอบใจมันก็เสียใจ ถ้ามันไปเห็นสิ่งที่เป็นกิเลสมันก็ลุ่มหลงไป

เราก็หลับตา ร่างกายนี้เปรียบเหมือนจอมปลวก จอมปลวกมันมีช่องอยู่ ๖ ช่อง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ปิดให้หมด เหลือแต่ใจของเราไว้ คอยจับเหยี่ยวตัวนั้นนะ คอยจับกิเลส ถ้ามันรู้มันเห็น เห็นเป็นกาย เห็นเป็นเวทนา เห็นเป็นจิต เห็นเป็นธรรม เห็นจากใจ ค่อยๆ ว่ากัน

ฉะนั้น เรื่องการปฏิบัติ เราจะบอกว่า ใต้ที่ว่ารู้นั้นพิจารณานั้น วางเถอะ ยังอีกไกล ใต้หน้าที่การงานในวิปัสสนาต่อเมื่อเรามีจิตใจมีกำลังที่กล้าแข็ง ถ้ากล้าแข็งแล้วเราค่อยๆ ทำเป็นขั้นเป็นตอน ขนาดกล้าแข็งขนาดไหน พระปฏิบัติ ในวงพระปฏิบัติลุ่มลูกคลุกคลาน

ปฏิบัติมีyakอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นจะตั้งเนื้อตั้งตัวให้ได้ ตั้งเนื้อตั้งตัวได้ แล้วทำการของเราก้าวหน้า นี่ก็เหมือนกัน จิตมันสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนามันเจริญก้าวหน้าไป แล้วดูสิ ในทางธุรกิจ เวลาเราเปิดธุรกิจเราใหม่ๆ มันลุ่มลูกคลุกคลานทั้งนั้นนะกว่ามันจะตั้งตัวได้ กว่ามันจะอยู่ตัวได้ กว่ามันจะก้าวหน้าของมันเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป

นี่ก็เหมือนกัน อย่าใจร้อน ปฏิบัตินะบอกว่า “ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เรียนนักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เวลาเรียนกรรมฐานฟังครูบาอาจารย์มาแล้ว ทำจิตสงบแล้วก็วิปัสสนา วิปัสสนาจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม”... วิปัสสนิก นี่ก็เอาไป แต่มันก็เป็นการฝึกซ้อม เป็นการปฏิบัติไ้

แต่ถ้าจะเอาเป็นขั้นเป็นอัน เป็นขั้นเป็นอันที่ปฏิบัติแล้ว ที่ว่าหลงงมงายมันแก้จิตๆ ท่านจะแก้จิต แก้ต่อเมื่อผู้ที่ภาวนาได้ ผู้ที่ภาวนาไม่ได้จะเอาอะไรไปแก้ มันไม่มีอะไรให้แก้เพราะมันไม่ใช่วิปัสสนา ไม่ใช่การใช้ปัญญา มันเป็นสามัญสำนึก เป็นสัญญาที่เราเคยชินกันอยู่

นี่พูดถึงว่าเวลาที่จะปฏิบัติไ้ ไม่ต้องไปคาดไม่ต้องไปหมาย ไม่ต้องไปยึดมั่นถือมั่นว่า จะต้องได้อะไรไม่ได้อะไร ปฏิบัติบูชาเราก็ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วถ้ามันจะเป็นได้ มันจะดีขึ้นมา มันก็ดีเป็นขั้นเป็นตอน

นี่พูดถึงการภาวนานะ ในการภาวนาเขาว่า เวลาพึ่งเทศน์หลวงพ่อบุญเป็นชั่วโมงๆ แล้วก็พุทโธไปซัดๆ พุทโธซัดๆ

คำว่า “พุทโธซัดๆ” มันสมบุญแบบ ซัดๆ ต้องมีสติมันถึงจะซัดได้ แล้วถ้าซัดได้ คำบริกรรมจิตมันอยู่กับเรา มันรับรู้พุทโธ พุทโธเป็นคำบริกรรม มันเป็นเรื่องพุทโธ เรื่องคำบริกรรมเป็นนวักรรมของจิต คือให้มันคิดอยู่กับพุทโธ ไม่ให้ไปคิดเรื่องอื่นเรื่องนี้ เรื่องจริงที่มันพอใจให้คิดกับพุทโธๆ คิดจนมันยอมรับ จนจิตมันยอมรับพุทโธๆ มันก็พุทโธได้คล่องแคล่ว พุทโธได้ชัดเจน

พอมันชัดเจนขึ้นไป พุทโธไปเรื่อย ๆ พุทโธไปจนมันจะเกิดอาการของจิต เกิดการกระทำ พุทโธไปเรื่อย ๆ แล้วถ้าพอมันเหน็ดมันเหนื่อย พอพุทโธแล้ว พอจิตมันสงบมันว่างบ้าง เราจะใช้สติปัญญาบ้างก็ได้

คำว่า “ใช้สติปัญญาบ้าง” หมายความว่า ที่มันรู้เรื่องอะไร เราจะพิจารณาบ้างก็ได้ ถ้าไม่พิจารณาเลยเดี๋ยวอกมันจะแตก พิจารณาของเราบ้าง ถ้าพิจารณาเป็นครั้งเป็นคราวไป

แต่ถ้ามันแลบไป อะไรไป เราไม่ตามมันไปหรอก เหนื่อยนะ เหนื่อย แล้วเราไปรับรู้เรื่องอะไรก็แล้วแต่ เรื่องสัญญาอารมณ์ แล้วมันได้อะไรขึ้นมา ไปรับรู้มาแล้วก็นั่งคิดทบทวน ๆ ทบทวนอยู่อย่างนั้นนะ มันไม่ได้อะไรหรอก

ในการภาวนาก็เหมือนกัน เราทำของเราดีๆ ทำของเรา พุทโธของเราไปเรื่อย ๆ แล้วถ้ามันดีขึ้น มันสงบระงับขึ้นมา ถ้ามันสั่นไหว ใจที่มันเป็นสมาธิ ๆ หรือว่ามันเห็นต่าง ๆ ส่วนใหญ่แล้วสั่นไหว

สั่นไหวหมายถึงคนที่มีบุญ คนที่มีบุญเขาทำสิ่งใดแล้วถ้าจิตมันสมควรมันพอดีแล้ว มันจะรู้มันจะเห็นของมันโดยสั่นไหว สั่นไหวคือว่าเราไม่สามารถที่เราจะตบจะแต่งให้มันขึ้นมาเป็นดังที่เราพอใจได้

แล้วถ้าสั่นไหวเพราะอะไร เพราะจิตมันสงบ มันมีกำลังของมัน มันรู้มันเห็น เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นอะไรต่างๆ นี่เป็นสั่นไหว

พอสั่นไหว เห็นแล้ว เพราะอาการที่เห็นมันแปลกประหลาด สั่นไหวคือมันมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา เวลามันเกิดขึ้นมาโดยรสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริง รสของมันนะ มันสั่นไหวสักทีหนึ่งก็ แหม! ติดใจ ติดหัวใจ ผังหัวใจเลย แล้วจะเอาอีก

จะเอาอีกก็ไม่ได้ ถ้ามันจะเป็นได้มันก็เป็นแบบสั่นไหว ผู้ที่ปฏิบัติใหม่นะ แต่ถ้าจะเป็นโดยที่เราตั้งใจ เราประพฤติปฏิบัติให้มันเป็นตามจริงที่เราต้องการ...ยาก ยาก

แต่ถ้ามันเป็นก็เป็นสั่นไหว สั่นไหวเพราะอะไร สั่นไหวเพราะหนึ่ง เราไม่ไปเกร็งกับมัน เราไม่ตั้งใจไม่เจาะจงจนเกินไป มันสมดุลพอดีก็สั่นไหว เห็นไหม ถ้าเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ

ตามความเป็นจริงก็อย่างนั้นแหละ มันมีสมาธิมาปฏิบัติ มันสมควร มันสมดุลงพอดิมันก็จะเป็นอย่างนั้นละ แล้วเป็นอย่างนั้นก็ฝึกหัดของเราเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปเพื่อประโยชน์กับเราไป

นี่พูดถึงในการปฏิบัติในการภาวนา ว่านั่งสมาธิ ฟังเทศน์เป็นชั่วโมงๆ แล้วนั่งสมาธิไปเวลามันแหลบไปเห็นบ้างแต่ไม่สนใจ จดจ่ออยู่กับพุทโธๆ จนรู้สึกตัวแข็ง ความรู้สึกตัวแข็งมันจะมีอะไรแข็ง ถ้าแข็งก็มีแต่เวลาจิตออกจากร่างไปแล้วสัก ๓-๔ ชั่วโมงไปเดี๋ยวมันตัวแข็ง

ไฉนมันเป็นความพึงใจ แล้วใจมันคิดไปเอง ใจคิดไปเองนะ ร่างกายของคนมันมีเซลล์ มีเลือดเนื้อ มีลม มันต้องสมดุลงพอดิของมัน มันก็อ่อนนุ่ม แต่ถ้ามันนั่งกดทับไปแล้วมันจะเจ็บมันจะปวดบ้างมันก็มีเป็นเรื่องราวธรรมดา เราเข้าใจอยู่แล้ว เราไม่ไปตื่นเต้นกับมันไป

แล้วเขาบอกว่า เวลาร่างกายมันร้อนๆ เวลาจิตมันลงมันเย็นไปหมดเลย

เย็นมันก็ดีแล้ว เดี่ยวมันก็ร้อน ร้อน ความเร่าร้อนมันแผดมันเผาทั้งกายและใจ เวลามันร่วมเย็นขึ้นมาถ้ามันมีสติปัญญาใคร่ครวญดีแล้ว ถ้าเป็นธรรมๆ เป็นธรรม ธรรมะมันเหนือทิฏฐิมานะ เหนือกิเลสไป มันก็ปล่อยวาง พอปล่อยวางมันก็สงบมันก็เย็นขึ้นมา

แล้วถ้าร่างกาย บอกว่า เวลานั้นแล้วมันเย็น พอนิ่งไปแล้วก็ดู ดูให้เห็นกาย

ถ้ามันเห็นเราก็ดู ถ้าไม่เห็นเราไม่ต้องไปดูมัน เราเอาความสงบของใจๆ เว้นไว้แต่อกมันจะแตก มันพิจารณาบ้าง ได้ จะไม่ใช้ความคิดเลยมันไม่ได้ แต่เราจะใช้ความคิดไปโดยที่เราจะคิดว่าจะเป็นวิปัสสนาๆ มันเป็นวิปัสสนิก มันนึกเอาเองทั้งนั้นนะเพราะจิตมันไม่สงบ

สังเกตได้ไหม เวลาจิตมันสงบแล้วเราคิดสิ่งใดแล้วมันทะลุปรุโปร่ง นั่นนะมันมีสมาธิเป็นพื้นฐาน ถ้าไม่มีสมาธิเป็นพื้นฐาน เราคิดสิ่งใดแล้วมันก็อึดอยู่อย่างนั้นนะ

แล้วเขาบอกว่า พอภาวนาๆ ไปแล้วมันเหนื่อย เวลาพิจารณากายเห็นส่วนท้อง ส่วนอะไร

ถ้ามันเห็นมันก็วางไว้ใจ เวลาหลวงปู่เจี๊ยะ เวลาหลวงตาท่านพบหลวงปู่เจี๊ยะนะ ท่านพูดถึงหลวงปู่บัว ท่านพูดกับหลวงปู่เจี๊ยะ “เจี๊ยะๆ หลวงปู่บัวท่านกำลังพิจารณากายอย่างเข้มข้นเลย พิจารณากายอย่างเข้มข้นเลย”

เพราะหลวงปู่เจี๊ยะท่านก็พิจารณากายไง ถ้าการพิจารณากายถ้าจิตมันสงบแล้วเห็น กายก็พิจารณาช้าแล้วช้าเล่า มันช้าแล้วช้าเล่ามันเป็นขึ้นเป็นอันนะ แต่ถ้ามันไม่รู้ไม่เห็นสิ่งใด เราไปพิจารณามันก็เป็นแบบว่าฝึกหัด

นี่ไง ที่ว่าวิปัสสนาอ่อนๆ วิปัสสนาอ่อนๆ ก็อย่างนี้แหละ พอจิตมันสงบแล้ว จิตมันสงบก็ ฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาต้องฝึกหัด

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ไม่มีสมาธิ ภาวนามยปัญญาเกิดไม่ได้

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิมันเป็นสัญญาทั้งสิ้น

ถ้าเป็นสมาธิแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ที่ว่าหลวงปู่บัวท่านกำลังพิจารณากายอย่างเข้มข้น พิจารณากายอย่างเข้มข้น ท่านพิจารณาของท่านมาแล้ว กำลังเริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุด ท่านพิจารณาของท่านไปด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา

ถ้าเป็นสมาธิแล้วมันมีปัญญานะ มันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันจับต้องได้นะ มันแยกมัน แยะของมัน อันนั้นนะเป็นขึ้นเป็นอัน

แต่ที่พอจิตมันสงบแล้วเราฝึกหัดๆ นี่วิปัสสนาอ่อนๆ การฝึกหัดให้วิปัสสนาใจ

เพราะสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ไม่มีสมาธิเป็นพื้นฐาน สัญญาทั้งสิ้น เป็นเรื่องโลกๆ เรื่อง โลกๆ คือเรื่องความคิดสามัญสำนึกของเรา แต่เพราะเราทำความสงบของใจเข้ามา ใจมันสงบ ระวังเข้ามาแล้วเราฝึกหัดใช้ปัญญาๆ นี่วิปัสสนาอ่อนๆ อ่อนๆ จนมันชำนาญ

พอจิตสงบแล้วมันเห็นกาย พิจารณากาย พิจารณาไปแล้วมันปล่อยวาง ปล่อยวางแล้ว แล้วกลับมาทำความสงบ สงบแล้วถ้ามันเห็นกายก็พิจารณาไป ถ้าไม่เห็นก็อยู่กับสมาธิ อยู่กับ ความสงบต่อเนื่องไปๆ เพราะต่อเนื่องไปแล้วมันทำสมาธิได้ง่ายขึ้น นี่ก็ลายฉนวน ไม่ใช่ปุณณ

ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ฝึกหัดของเราไปๆ ไม่ต้องไปทุกข์ไปร้อน ไม่ต้อง ไปให้มันก้าวหน้าไปถึงไหนหรอก ทำความสงบของใจ ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า

แล้วถ้ามันเป็นไปนะ สิ่งที่มีมันเป็นไปมันเป็นไปโดยคุณสมบัติ เป็นไปโดยจิตมันพิจารณาของมันไป แล้วจิตเราพิจารณา เวลาเราฝึกหัดวิปัสสนามันก็มีกาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้ารู้เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เอาสิ่งเดียว แล้วพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า แล้วถ้ามันเปลี่ยนไป มันจิตมันซัด มันจะไปทำอย่างอื่นบ้างก็ได้ มันทำได้เป็นสัปดาห์ๆ ไป ฝึกหัดไปอย่างนี้เป็นพื้นฐาน

ไม่ใช่เรียนหนังสือ เรียนหนังสือสอบแล้วก็จบ แต่การภาวนานี้ละ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี เวลาครูบาอาจารย์หลวงตาพระมหาบัว ๙ ปี หลวงปู่มั่นตอนขึ้นไปเชียงใหม่ พรรษา ๓๔ ๓๔ นะถึงสิ้นกิเลส แต่ละองค์อยู่ที่वासนา อยู่ทำการกระทำ ทำได้มากได้น้อยขนาดไหนเราก็ฝึกหัดของเราไป

นี่ก็เหมือนกัน เราทำไปแล้ว จะเอาอย่างนั้น จะเอาอย่างนี้

เราจะบอกว่า ฝึกหัดทำความสงบของใจ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วเป็นขั้นเป็นตอน แล้วถ้าคำถามมันถามแล้วถามแล้วมันก็อยู่อันเท่านั้นแหละ มันเป็นเรื่องความสงสัย เอาความรู้สึกลึกๆ คิดความสงสัยถาม มันไม่จบไม่สิ้นหรอก มันไม่จบไม่สิ้น

ถ้ามันจบมันสิ้นขึ้นมา ถามเวลาที่มันติดขัดสิ แก่จิตๆ ก็แก้ตรงที่มันติดมันขัด มันไปไม่ได้หรือมันไม่มีทางออก หาทางออกไม่ได้

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน จะไปรู้อะไรก็แล้วแต่มันเรื่องของเขา

เวลากิเลสมันแย่งชิงในการปฏิบัตินะ เวลาหลวงตาท่านสอน เวลาประพฤติปฏิบัติไป สิ่งที่ยากที่สุดก็คือกิเลสนี้แหละ

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ ศีล สมาธิ ปัญญามันมีความสุขนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วเกิดถ้าใช้วิปัสสนา ใช้ปัญญาไป มันมหัศจรรย์ มันเห็นแล้วแห่ม! มันดูมันดีม เหมือนมรรคผลนิพพานมันจะคว่าเอาเลยแหละ แต่เริ่มต้นถ้าเรายังตั้งหลักไม่ได้ เราทำแล้วมันจะจับจด แล้วมันไม่มีทางออก

เวลาที่มีทางออกขึ้นมา ทำความสงบของใจเข้ามา จะก็ชั่วโม่งก็แล้วแต่ ทำต่อเนื่องไปๆ ทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า แล้วถ้ามันสงบระงับแล้วจะฝึกหัดใช้ปัญญาบ้าง วิปัสสนาอ่อนๆ

คือสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ก็ต้องอาศัยสมาธิเป็นพื้นฐาน แล้วฝึกหัดใช้ปัญญา แล้วปัญญาถ้าเกิดจากสมาธิเป็นบาทเป็นฐานนะ โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์

แต่ถ้าสมาธิมันอ่อน สมาธิไม่มีกำลังแล้ว จืดๆ ชืดๆ แล้วตะเกียกตะกายทุกข์ยากมาก จะรู้สึกตัวก็ อ้อ! กว่าจะอ้อ! นี่ก็เหนื่อยไปครึ่งวันก่อนวันแล้ว แล้วถ้ากลับมา ค่อยกลับมาฝึกหัด ใช้ปัญญาของเราต่อเนื่องไป นี่พูดถึงการฝึกหัดใช้ปัญญา

การหัดภาวนา สิ่งที่ทำมาแล้ว ผมภาวนา ๑๐ ปี ๒๐ ปี

ทำมาแล้วนะ เวลาไม่มีกำหนด ภาวนาได้หรือไม่ได้มันเป็นอำนาจวาสนาของตน แล้วฝึกหัดทำของเราไปๆ ธรรมโอสธ คนเจ็บไข้ได้ป่วยเราก็อยากหาย เราเกิดมาเราอยากจะประพฤติปฏิบัติเพื่อจะฆ่ากิเลสของเรา เราก็พยายามฟื้นฟูของเราแล้วทำของเราไป ฝึกหัดของเราไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ฝึกหัดไปเรื่อยๆ นี่ภาคปฏิบัติไ

ปริยัติเรียนจบก็จบ ๘ ประโยค ถ้าเรียนจบนะ ถ้าจบแล้วก็จบ จบแล้วทำอย่างไรต่อ เพราะว่าปริยัติแล้วมาปฏิบัติ ปฏิบัติก็ต้องมาเริ่มต้น เริ่มต้นแล้วยิ่งล้มลุกคลุกคลานเลย แล้วล้มลุกคลุกคลานแล้วทำไม่ได้ด้วย

ถ้าทำได้ขึ้นมา เวลาแสดงธรรมๆ ธรรมภาคปฏิบัติ มันจากประสบการณ์ของจิต มันเคยผ่านความทุกข์ความยาก เคยผ่านวิกฤติมาทั้งสิ้น แล้วมันผ่านมาอย่างไร วิธีการเป็นอย่างไร นั่นนะภาคปฏิบัติ

นี่ของเรา เราปฏิบัติของเรา เราก็ทำของเราๆ ไป นี่พูดถึงว่าการฝึกหัดนะ ทำต่อเนื่องไป สิ่งที่ผ่านมาแล้วให้มันผ่านไป แล้วค่อยฝึกหัดต่อเนื่องไป

เอาความจริง ไม่ต้องเขียนมาถามให้เป็นการตอบกระทู้กันอยู่อย่างนี้ จบ

ถาม : เรื่อง “จิตพระโพธิสัตว์สูงขึ้นแล้วย้อนกลับสู่มรรค”

กราบพระอาจารย์ที่เคารพ กระผมเคยฟังเทศน์พระอาจารย์ที่เคยกล่าวว่า “จิตพระโพธิสัตว์สูงขึ้นแล้วย้อนกลับสู่มรรค”

ประโยคนี้กระผมสงสัยมานาน ขอความเมตตาท่านอาจารย์ชี้แนะทางให้กระผมกระจ่าง
จิตด้วยครับ

ตอบ : เวลาว่าพระโพธิสัตว์ๆ นะ พระโพธิสัตว์ เวลาคนเกิดมาแล้ว ดูลิ อย่างเช่นหลวงปู่
สิมท่านพูดไว้บอกว่า หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ คุรบาอาจารย์เรา สมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าเสด็จกลับมาจากดาวดึงส์ลงสู่นครราชคฤห์ เปิดโลกธาตุ นรกสวรรค์เห็นเหมือนกัน
หมดเลย

ประชาชนทั้งหมดปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ คือปรารถนาอยากเป็นพระพุทธเจ้า
ปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าเพราะอำนาจวาสนาบารมีนี้มหาศาล

เวลาอำนาจวาสนาบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แล้วถ้าใครเห็นใน
เทศกาลอย่างนั้นก็อยากจะมีความอำนาจวาสนา อยากบำเพ็ญตนให้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าองค์ต่อไป

ฉะนั้น ถ้าจะปรารถนาจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ต่อไป เขาก็
ปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์คือจิตเป็นผู้ให้ พระเป็นผู้ให้ เป็นจักรพรรดิ เป็นอะไร
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ก่อนที่องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้นนะเขาเรียกว่าพระโพธิสัตว์

พระโพธิสัตว์ๆ ไง พระโพธิสัตว์หมายถึงคนที่ปรารถนาทำคุณงามความดีแล้วมี
เป้าหมายในชีวิตปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ เวลาปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์แล้วพยายามชักจูง
เป็นหัวหน้าผู้ทำบุญ

หัวหน้านะ พระสืวลีๆ ไง เป็นพระอรหันต์ที่มีลาภมากที่สุดไ้ เวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปไหนถ้ามันขัดคัดขาดแคลน ท่านจะเหลียวหาของดูว่ามีพระสืวลีมา
ด้วยหรือไม่ ถ้ามีพระสืวลีมาด้วย ลาภสักการะ เรื่องปัจจัยเครื่องอาศัยมันจะไม่ขาดแคลน

พระสืวลี พระสืวลีที่มีลาภมากที่สุดเพราะอะไร เพราะท่านก็ได้สร้าง ท่านเป็นหัวหน้า
ทำบุญ ท่านเป็นผู้ทำบุญกุศลมามาก

พระโพธิสัตว์ๆ ในสมัยปัจจุบันนี้สิ่งที่เกิดมาเป็นลูกศิษย์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น พระโพธิสัตว์ก็มี แล้วหลายๆ องค์ก็เป็นพระโพธิสัตว์ อย่างเช่นทางเชียงใหม่ ครูบาศรีวิชัยนี่พระโพธิสัตว์ ครูบาศรีวิชัย ครูบาศรีวิชัยก็พระโพธิสัตว์ เวลาเป็นพระโพธิสัตว์ ดุสิ บุญกุศลของท่านทำอะไรประสบความสำเร็จทั้งนั้นนะ

แล้วเวลาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านก็ปรารภมาเป็นพระโพธิสัตว์มาก่อน เวลาหลวงปู่มั่นท่านพูด เล่าให้หลวงตาฟังไว้ว่าท่านปรารภมาเป็นพระโพธิสัตว์ก็ปรารภมาแบบครูบาศรีวิชัย แล้วหลวงปู่เสาร์ก็ปรารภมาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า

แล้วเวลาหลวงตาท่านพูดนะ ท่านบอกเลย อยู่ในเทปมันมี “เราไม่เคยบอกใครเลยทำไมแม่ชีแก้วรู้ได้ว่าเราเคยปรารภมาเป็นพระโพธิสัตว์”

พระโพธิสัตว์ๆ นี่จะสร้างบุญกุศลๆ แล้วถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ใดยังไม่ได้พยากรณ์ กลับได้

เวลาหลวงปู่มั่นท่านเกิดมาชาตินี้เป็นหลวงปู่มั่น ท่านก็จากเป็นพระโพธิสัตว์มา พอเป็นพระโพธิสัตว์มา เวลาบุญกุศลก็อยากจะบวช พอบวชแล้วขึ้นมาเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไปภาวนาอย่างไรก็แล้วแต่ นี่พระโพธิสัตว์

แล้วพระโพธิสัตว์ เพราะมีอำนาจวาสนานะ มีปัญญาแก่กล้า เวลาแก่กล้าขึ้นมา แต่เวลาจิตสงบไปพิจารณากายแล้วไม่ไปไหนหรอก มันเหมือนเดิมๆ จนท่านมาพิจารณาของท่าน ท่านมาพิจารณาของท่าน แล้วเจ้าคุณอุบาลีฯ ก็ทั้งนั้นนะ ภาษาเรา พระโพธิสัตว์ทั้งนั้นนะ

แล้วเวลาหลวงปู่มั่นท่านแก้ไขตัวท่านก่อน พอแก้ไขตัวท่านแล้ว พระโพธิสัตว์ๆ ถ้ามีอำนาจวาสนามากมายมหาศาล มีครูบาอาจารย์หลายองค์ที่เป็นพระโพธิสัตว์เวลาเขาจัดพิธีกรรม โอ้โฮ! พวกผลไม้เต็มไปหมดเลย นี่พระโพธิสัตว์

เวลาพระโพธิสัตว์ที่บารมีแก่กล้าแล้ว แล้วพระโพธิสัตว์มันมีบารมีแก่กล้าแล้วพระโพธิสัตว์เพิ่งเริ่มต้นปรารภมาเป็นพระโพธิสัตว์ แล้วพระโพธิสัตว์ที่เพิ่งเริ่มบำเพ็ญเพียรภาวนาบำเพ็ญตบะธรรมของท่านมาเล็กน้อย เวลาทำสมาธิฯ พวกนี้เข้าได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ เข้าได้ฌานโลกีย์ จะรู้วาระจิต จะรู้อะไร

ถ้าพระโพธิสัตว์หน่อมแน้ม พระโพธิสัตว์เด็กๆ ทายผิดทายถูก เพราะเป็นการฝึกฝน แต่พระโพธิสัตว์ที่เข้มแข็ง พระโพธิสัตว์ที่มีฌานโลกีย์ที่แก่กล้ากำหนดรู้วาระต่างๆ นี่เรื่องของพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์จะเข้าสู่อริยมรรคไม่ได้ เพราะพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาบอกว่า “เราवासนาน้อย เราवासนาน้อย อายุแค่ ๘๐ ปี” เพราะ ๔ อสงไขย ถ้า ๖ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลา ๘๐,๐๐๐ ปี นี่เพราะอำนาจวาสนาการเป็นพระโพธิสัตว์ได้สร้างสมบุญญาธิการมามาก มันส่งเสริม

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน สร้างมาแตกต่างกัน อำนาจวาสนาก็ต้องแตกต่างกัน สร้างมามากกว่ามันต้องยิ่งใหญ่กว่าแน่นอน ความสร้างมาปานกลางก็ระดับกลาง สร้างมาน้อยก็ระดับน้อย นี่คือพระโพธิสัตว์ แล้วพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เข้าอริยมรรคไม่ได้

ถ้าเข้าสู่อริยมรรค โสดาบัน ๗ ชาติ มันไม่ไปแล้วไง สกิทาคามี ๓ ชาติ อนาคามีเกิดบนพรหม แล้วจะไปสร้างบารมีอย่างไร แล้วถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วจบแล้ว

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่มั่นท่านลาพระโพธิสัตว์ พอลาพระโพธิสัตว์แล้วกลับมาพิจารณา กาย พอพิจารณากายขึ้นมา เออ! มันต้องอย่างนี้สิ พอจิตสงบแล้วพิจารณากายมันเริ่มเท่าทันแล้ว สักกายทิฏฐิ ๒๐ กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่กาย

แต่ถ้าเป็นพระโพธิสัตว์ถ้าเข้าสู่อริยมรรคแล้วอีก ๗ ชาติ พระโสดาบันอีก ๗ ชาติ แล้วอย่างพระอานนท์ชาติเดียว เป็นพระโสดาบันแล้วก็สิ้นกิเลสเลย ครูบาอาจารย์ของเราเป็นพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี แล้วสิ้นกิเลสเลย พอสิ้นกิเลสแล้วจะไปสร้างอะไรต่ออะไรนี้ไง พระโพธิสัตว์ถึงเข้าสู่อริยมรรคไม่ได้

แล้วเวลาพระโพธิสัตว์ เวลาคนที่ภาวนานะ คนที่ยังไม่รู้ตัวว่าตัวเองปรารถนาพระโพธิสัตว์มาก่อน เวลาภาวนาไปแล้วมันก็ไปรู้เรื่องวาระ รู้ล่วงหน้า รู้ภายหลัง รู้มันก็เรื่องฤาษีชีไพร การสร้างสมบารมี มันก็รู้อย่างนี้ พระโพธิสัตว์ทำนายทายทักเรื่องโชคเรื่องลาภ เรื่องกรรม เรื่องปรารถนาให้คนมีความสุข นี่พระโพธิสัตว์ นี่เข้าสู่อริยมรรคไม่ได้

ฉะนั้นบอกว่า คำกล่าวที่ว่าจิตพระโพธิสัตว์สูงขึ้นย้อนกลับสู่มรรค

คำว่า “สู่มรรคฯ” ถ้าจิตพระโพธิสัตว์ได้สร้างอำนาจสมาธิมา การละพระโพธิสัตว์นะ มีมากที่คนที่ปรารถนามานะ เวลาเขารู้ว่าเขาอยากจะภาวนา อยากจะพ้นจากทุกข์ เขาบอกว่ามันติดขัดไปหมดเลย

ติดขัดไปหมดเลยนะ เวลาปรึกษาครูบาอาจารย์แล้วเขาบอกว่าเขากำหนดจะลาพระโพธิสัตว์ ลาพระโพธิสัตว์ก็จิตทำสมาธิเข้าไปสู่สมาธินั้นแล้ว ความรู้สึกจากภายในแล้วลา พอเข้าไปสู่ภายในของเขานะ เขาเห็นเลยนะ เห็นนิมิตเป็นช้าง ช้างทรงเครื่อง ช้างตัวใหญ่ๆ เลย ลาหนึ่ง พอทำความสงบของใจเข้าไป ช้างเล็กลงเรื่อยๆ ช้างเล็กลงเรื่อยๆ เพราะเขาจะลาพระโพธิสัตว์ของเขา นี่พูดถึงคนที่เห็นนะ แต่เขาก็ลาไม่ได้ เพราะอะไร เพราะสุดท้ายแล้วภายหลัง เขาก็กลับไปสู่อย่างเดิมนั่นนะ เพราะเขาไม่เข้าสู่มรรคไ้

คำว่า “พระโพธิสัตว์สูงขึ้นย้อนกลับสู่มรรค”

ถ้าเข้าสู่มรรคคือฆ่ากิเลส การฆ่ากิเลสนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสอน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย การฆ่ากิเลสนะ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพตปรามาส กามราคะปฏิมะอ่อนลง รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา

มานะ ทิฏฐิมานะในใจ อวิชชาความไม่รู้ทำลายหมดแล้วนะ มันไม่มีกิเลส คือไม่มีเชื้อไขที่จะเกิดต่อไป ถ้าไม่มีเชื้อไขที่จะเกิดต่อไป แล้วพระโพธิสัตว์จะไปอย่างไรละ พระโพธิสัตว์มันก็จบไป พระโพธิสัตว์ก็กลับมาเป็นสาวกไป เป็นบารมีสาวกบารมีญาณ ไม่ใช่พระโพธิสัตว์อีกต่อไป

คำว่า “พระโพธิสัตว์” ลาพระโพธิสัตว์แล้วเข้าสู่อริยมรรคก็ได้เป็นโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี ถ้าทำถูกต้องนะ ถ้าลาพระโพธิสัตว์แล้วนะ ภาวนาไม่เป็นก็จบอีกละ

ลาพระโพธิสัตว์แล้วเวลามาภาวนา มรรค ๔ ผล ๔ ถ้ามรรค ๔ ผล ๔ แล้วก็เป็นสาวก ญาณ มันไม่ใช่บารมีพระโพธิสัตว์

พระโพธิสัตว์ต้องเป็นพระพุทธเจ้าอย่างเดียว แต่ถ้ายังไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ใดพยากรณ์ พลิกได้ กลับได้ เขาเรียกว่ากลับได้ กลับเข้าสู่มรรค ถ้ากลับมาสู่มรรคก็

กลับมาสู่การพิจารณาบุคคล ๔ คู่ จิตเป็นได้หลากหลายนัก โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล
สภิกขาคามีมรรค สภิกขาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล

กรณีอย่างนี้แล้วอย่างคนที่ไม่มีความฉลาดรอบรู้เลย ไม่ได้สร้างสมบุญญานุการมา
เลย เวลาภาวนามันก็อยู่กึ่งๆ เวลาครูบาอาจารย์เรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระ
มหาบัวท่านก็บอกว่าท่านไม่เคยพูดให้ใครฟังนะ แต่ท่านพูดเองบอกว่า “ทำไมแม่ชีแก้วรู้ได้ว่า
เราเคยปรารภนาพระโพธิสัตว์”

ถ้าปรารภนาพระโพธิสัตว์คือได้สร้างบุญสร้างกุศลมา คือมีจุดยืนนะ พระอรหันต์อย่าง
น้อยๆ ต้องมีจุดยืน มีจุดยืนที่ว่าไม่ให้กิเลสมันปั่นหัว ไม่ให้กิเลสมันทำให้หัวโน ไม่ให้กิเลส
มันพลิกแพลงจนการภาวนา การนั่งสมาธิ การวิปัสสนานี้คลาดเคลื่อนไป

กว่าที่ว่าสถานะการรองรับมรรคผล ถ้าจิตมันมีกำลังของมัน มันก็ต้องสร้างบุญกุศลมา
สร้างบุญกุศลมา มันก็เหมือนกับการปรารภนาแบบพระโพธิสัตว์นี่แหละ

การปรารภนาเพราะเราไม่มีเป้าหมาย เรารู้อย่างอื่นไม่ได้ เราก็ปรารภนาสร้างคุณงาม
ความดีๆ ใจ คุณงามความดีต่อเนื่องๆ ไป พระโพธิสัตว์ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า พระเวสสันดร ตั้งแต่พระเวสสันดรไปนี่พระโพธิสัตว์ๆ ทั้งนั้นนะ ขนาดเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถ
ธะก็ยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่เลย แต่เวลาจะมาตรัสรู้ธรรมแล้วเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า จบ เวลาครูบาอาจารย์ สหชาติๆ ก็เหมือนกัน

นี่พูดถึงว่า จิตพระโพธิสัตว์สูงขึ้นย้อนเข้าสู่มรรค

ไม่ใช่ จิตพระโพธิสัตว์ ถ้าจิตพระโพธิสัตว์ปรารภนาความเป็นพระพุทธานุเจ้าก็ต้องสร้าง
บุญสร้างกุศลต่อเนื่องไป เว้นไว้แต่เห็นว่า เราจะไม่ต่อ ไม่เป็นพระโพธิสัตว์ต่อไป กลับ ลาความ
เป็นพระโพธิสัตว์นั้นแล้วฝึกหัดศีล สมาธิ ปัญญา ฝึกหัดมรรคผล ฝึกหัดอริยมรรค แล้วเข้าสู่อริ
ยมผล

ถ้าเข้าสู่อริยมรรคแล้วถ้ามันเข้าสู่อริยมผลได้ เพราะการลาพระโพธิสัตว์นั้นมันถึงจะเข้าสู่
อริยมรรคอริยมผล ถ้ายังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ ฌานโลกีย์ สมาบัติ ๘ พระโพธิสัตว์ทำสมาบัติ ๘
ทำฌานโลกีย์อยู่อย่างนั้นแหละ เพราะฌานโลกีย์ถ้ามันละเอียดลึกซึ้ง พระโพธิสัตว์ มี

พระโพธิสัตว์ลูกศิษย์หลวงปู่่มั่นหลายๆ องค์เลย ถ้าเป็นพระโพธิสัตว์ที่มีบุญบารมีนะ ไห้โฮ! บารมีท่านสูงส่งมาก สร้างเจดีย์ สร้างสิ่งใดมหัศจรรย์มาก

แต่ถ้าเป็นพระโพธิสัตว์ที่แบบว่าครึ่งๆ กลางๆ พระโพธิสัตว์ที่บารมีไม่ถึง บารมีน้อย ถ้าบารมีน้อย เวลาความรู้เห็นมันคลาดเคลื่อน พูดนี่นะ สิ่งที่มีมันเป็นจริง สมบัติ ๖ สมบัติ ๘ การความรู้ยังคลาดเคลื่อน คำว่า “คลาดเคลื่อน” มันไม่เป็นตามความเป็นจริงไง

แต่ถ้าพระโพธิสัตว์ที่ชัดเจนแจ่มแจ้งนะ เขาไม่คลาดเคลื่อน ชัดเจน ปฐมฉาน ทุตติยฉาน ตติยฉาน จตุตถฉาน อากาสนัญญายตนะ วิญญานัญญายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ เข้า ถอย เข้า ถอย พระโพธิสัตว์ทำอย่างนี้ พอจิตมันสงบระงับก็กำหนดรู้กำหนดเห็น กำหนดต่างๆ นี่ฉานโลกีย์

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนาไม่ต่อเนื่องจากพระโพธิสัตว์ต่อเนื่องไป ลาแล้วกลับมาประพฤติปฏิบัติมันก็เข้าสู่มรรค ๔ ผล ๔ มรรค ๔ ผล ๔ ต้องทำให้ถูกต้องนะ ถ้าทำไม่ถูกต้องมันก็ไม่เข้าสู่อริยสัจสู่ความจริง

อริยสัจมีหนึ่งเดียว

ฉะนั้น จิตพระโพธิสัตว์สูงขึ้น

ไม่ใช่ จิตพระโพธิสัตว์จะยิ่งใหญ่ หรือปานกลาง หรือเล็กน้อย นั่นก็อยู่ที่เหตุและผล อยู่ที่เหตุ เหตุคือการที่ท่านได้สร้างสมมามากน้อยแค่ไหน เหตุและผล นี่พูดถึงว่า พระโพธิสัตว์ที่ว่าละเอียด ปานกลาง หรืออย่างหยาบ

เวลาที่หลวงปู่่มั่นท่านขึ้นไปเชียงใหม่ ตอนนั้นครูบาศรีวิชัยท่านอยู่ที่นั่น แล้วครูบาศรีวิชัยท่านปรารภว่าท่านเป็นพระโพธิสัตว์ ท่านทำสิ่งใดท่านมีอำนาจวาสนาบารมี ทุกคนเชื่อถือศรัทธาท่าน แล้วเวลาทำสิ่งใดไปแล้วมันไปขัดแย้งกับโลก

โลกเขาอยู่กันด้วยลากสักระ อยู่กันด้วยความเห็นแก่ตัวไง พอท่านไปทำสิ่งใดแล้วมันไปขัดหูขัดตาคนอื่น หลวงปู่่มั่นท่านเล่าให้หลวงตาฟัง หลวงตาท่านพูดเองว่า หลวงปู่่มั่น เวลาครูบาศรีวิชัยมากราบหลวงปู่่มั่น บางทีหลวงปู่่มั่นท่านก็ไปคารวะครูบาศรีวิชัย ครูบาศรีวิชัยมา

การจะหลงปุ่มนั้น หลวงปุ่มนับบอกเลย หลวงปุ่มนพยายามจะแก้ไข บอกให้ลาพระโพธิสัตว์แล้ว
ประพฤติปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ไป อย่าให้ใครมาบีบคั้น อย่าให้ใครมารังแกอย่างนี้

ครูบาศรีวิชัยบอกว่า “ผมกลับไม่ได้แล้วครับ ผมต้องมีเป้าหมายมุ่งหน้าไป”

หลวงปุ่มนท่านก็หยุดเลย

นี่หลวงตาท่านเล่าให้ฟังเอง ครูบาศรีวิชัยท่านบอกท่านกลับไม่ได้แล้ว ท่านจะต้องไปต่อ
หน้า แล้วดูชีวิตของครูบาศรีวิชัยสิ ทำสิ่งใดเป็นบุญเป็นกุศลนะ แต่ไอ้พวกกิเลสมันขัดหูขัดตา
ไอ้พวกกิเลสมันรับไม่ได้ เพราะอะไร

ไอ้พวกกิเลสมันมีศถาบรรดาศักดิ์ มันมีอำนาจการปกครอง แต่ครูบาศรีวิชัยท่านทำแต่
คุณงามความดีของท่าน ทำแต่คุณงามความดีของท่านแล้วประชาชนนับหน้าถือตาใจ มันก็เลย
โลกธรรม ๘ มันรุนแรงไง แล้วรุนแรง พระโพธิสัตว์จะเจอบิกการกรรมอย่างนี้ตลอดไป เพราะ
อะไร

เพราะมันต้องมีฝ่ายมารกับฝ่ายเทพ ฝ่ายที่เห็นคุณงามความดี ฝ่ายที่สนับสนุนก็
เยอะแยะ ไอ้ฝ่ายที่อิจฉาตาร้อน ฝ่ายที่ทำลาย เจ้าชายสิทธัตถะตั้งแต่สร้างบุญญานุการมาก็
อย่างนี้ พระโพธิสัตว์จะต้องบำเพ็ญเพียรไปอย่างนี้ อยู่ระหว่างการสร้างคุณงามความดีของเรา
กับไอ้พวกมารที่คอยขัดแข้งขัดขา จะต่อเนื่องกันไปอย่างนี้ นี่พระโพธิสัตว์

พระโพธิสัตว์ไม่เข้าสู่อริยมรรค พระโพธิสัตว์ โสดาบันไม่มี ถ้าโสดาบันมันจะต่อเนื่อง
สร้างบารมีไปอย่างไร แล้วมันเข้าไม่ได้ด้วย เพราะความเป็นพระโพธิสัตว์ปัญญามากู้มาก
สงสัยมาก ลังเลสงสัยมาก จะให้เป็นจริงเป็นจังยาก

พระโพธิสัตว์ส่วนพระโพธิสัตว์ แล้วถ้าพระโพธิสัตว์ลาความเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งที่จะ
สร้างอำนาจวาสนาบารมีมามากมาย แล้วถ้ามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ที่ท่านก็
ปรารภนาเหมือนกัน ท่านแก้ไขของท่านแล้ว

“แก้จิตแก้ยากนะ แก้จิตแก้ยากนะ ผู้เฒ่าจะแก้วะ”

ใครที่มีอำนาจวาสนาเกิดมามีครูบาอาจารย์คอยแก้ให้เนี่ย เออ! วาสนาของเขา

นี่พูดถึงว่า กลับเข้าสู่มรรค

กลับเข้าสู่มรรค ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ทุกข์ สมุทัย สมุทัยสัจจะ สมุทัยอริยสัจ สมุทัยกับกิเลสเป็นอริยสัจ กิเลสเป็นนามธรรมเป็นความจริง เอ็งเคยรู้เห็นบ้างไหม เอ็งเคยเป็นหรือเปล่า

เวลาหลวงปู่มั่นท่านคอยชี้คอยแนะคอยบอก เวลาหลวงตาท่านติตติ “สุขอย่างนั้นสุขแค่เศษเนื้อติดฟัน”

สภิกขาคามีนะ สุขแค่เศษเนื้อติดฟัน เพราะมันมีอนาคามีกับมีพระอรหันต์อยู่ข้างหน้า สุขอันยิ่งใหญ่อยู่ข้างหน้า นี่เวลาเขาแก้กันเขาแก้ทีมีใจดำเลย แล้วแก้ไขได้มา

นี่พูดถึงว่าสิ่งที่กลับเข้าสู่มรรค

กลับเข้าสู่มรรคคือกลับเข้าสู่อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ สติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

นี่พูดถึงจิตพระโพธิสัตว์ จิตเป็นผู้ให้มาตลอดใจ ให้ ให้ทำคุณงามความดีเพื่อสร้างสมบุญญาธิการ แล้วถ้ายังต่อเนื่องไปก็ปรารถนาต่อเนื่องไป ปรารถนาต่อเนื่องไปก็บารมีมาก บารมีน้อย บารมีมากก็สร้างสมบุญญาธิการมันยิ่งใหญ่

แต่พระโพธิสัตว์ใหม่ๆ เยอะมาก พระโพธิสัตว์เพิ่งเริ่มเพิ่งหัดมันผิดๆ ถูกๆ ครึ่งๆ กลางๆ ทำอะไรไม่มีสัจจะความจริงมากน้อยขนาดไหนก็ต้องสร้างบารมีไป นี่ไง ผลของวิภวภูติ ผลของการเวียนว่ายตายเกิด

แต่ถ้าเข้าสู่มรรค เข้าสู่มรรคพ้นจากวิภวภูติ หนีโลก หนีโลก หนีวิภว หนีทุกข์ อย่าง หนีเพราะอะไร หนีเพราะมันเป็นสัจจะเป็นความจริงในใจดวงนั้นไง เอวัง